

بررسی نقش مؤلفه‌های امنیت عمومی و دولت در ایجاد و آموزش امنیت عمومی شهروندان (مطالعه موردی شهر کرمان)

حسین معین آبادی^۱، اصغر سلطانی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۲/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۱۵

چکیده

هدف اساسی پژوهش حاضر بررسی نقش مؤلفه‌های امنیت عمومی و دولت در ایجاد و آموزش امنیت عمومی شهر کرمان است. بر این اساس، از میان جامعه آماری که شامل تمامی شهروندان شهر کرمان در سال ۱۳۹۳، تعداد ۳۰۰ نفر براساس جدول مورگان به عنوان نمونه پژوهش انتخاب گردیدند و با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته اطلاعات پژوهش جمع‌آوری گردید. پایایی پرسشنامه براساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ برآورد گردید و داده‌ها به شکل تصادفی از مناطق و محلات مختلف شهر کرمان جمع‌آوری گردیدند و با نرم افزار آماری spss نسل ۲۲ مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که بیشترین همبستگی با امنیت عمومی مربوط به مؤلفه امنیت اخلاقی است ولی مردم از بعد امنیت عمومی، بیشتر دل‌مشغول امنیت مالی خود می‌باشند. همچنین نتایج آزمون رگرسیون همزمان در مورد مؤلفه‌های پیش‌بین امنیت عمومی شهر کرمان نشان داد که بیشترین سهم را در این بین مؤلفه امنیت اخلاقی دارد. همچنین مؤلفه‌های مالی و امنیت جانی در رتبه‌های بعدی از نظر پیش‌بینی‌کنندگی امنیت عمومی شهروندان کرمان قرار می‌گیرند.

واژگان کلیدی: امنیت عمومی، امنیت اخلاقی، امنیت جانی، امنیت مالی، آموزش، دولت،

کرمان

۱ - استادیار بخش علوم سیاسی دانشگاه شهید باهنر کرمان، ۰۹۱۲۱۵۳۹۵۹۹ - moeini@uk.ac.ir

۲ - استادیار بخش علوم تربیتی دانشگاه شهید باهنر کرمان، ۰۹۱۳۲۰۹۳۵۴۹ - a.soltani.edu@uk.ac.ir

(نویسنده مسئول)

مقدمه

نظم و امنیت از مؤلفه‌های مهم نظام‌های سیاسی است. فقدان این دو مؤلفه تأثیر به‌سزایی در نامشروعیت نظام سیاسی داشته و باعث بی‌اعتبار شدن حاکمان نزد افکار عمومی می‌شود. برخی نظم و امنیت را نسبت به دولت متأخر می‌دانند. آنان معتقدند قبل از تشکیل دولت، نظم و امنیت از اهمیت به‌سزایی برخوردار بوده و انسان‌هایی که به صورت قبیله‌ای و در گروه‌های متکثر و جدا از یکدیگر زندگی می‌کردند نسبت به حفظ جان خود و سایر همراهان اهتمام و جدیت داشتند. با تشکیل دولت‌ها و ورود انسان به عصر تاریخ و تمدن، حفظ نظام‌های امپراتوری و مقابله با دشمنان از اولویت برخوردار بود. امروزه نیز نظام‌های سیاسی همچون دوره اسطوره‌ای تاریخ بشر نسبت به حفظ امنیت حساسیت دارند. گویا موضوعات جوامع انسانی دارای شباهت‌های قابل توجهی در طول تاریخ است و گذشت زمان نه تنها از اهمیت آن‌ها نمی‌کاهد که باعث افزایش اعتبار آن می‌شود. عموماً امنیت را فقدان تهدید و نظم را رعایت هنجارها و قوانین و ارزش‌های برآمده از یک جامعه می‌دانند. بر همین اساس نظم بیشتر مربوط به امور داخلی و امنیت مربوط به امور داخلی و خارجی کشورها می‌شود. موضوعاتی چون امنیت فرد و حفظ منافع او، حفظ جان و اموال شهروندان در صلاحیت داخلی دولت‌ها است و حفظ نظام سیاسی و تلاش برای حفاظت از منافع ملی در ارتباط با دیگر کشورها است که تحت عنوان امنیت ملی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در ارتباط با دو مفهوم امنیت و نظم، امنیت عمومی، بر حفظ جان، مال و شئون زندگی افراد و مقابله با جرایم و آسیب‌های اجتماعی و برقراری نظم و قانون دلالت دارد. امنیت عمومی را امنیت اجتماعی نیز می‌گویند. امنیت اجتماعی متغیر وابسته‌ای است که متغیرهای مستقلی چون امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت شغلی، امنیت عاطفی، امنیت اخلاقی، وضعیت اقتصادی، وضعیت آموزشی، وضعیت سکونت و وضعیت سیاسی بر آن تأثیرگذار است. در حالی که نظم اجتماعی در ارتباط با مفاهیمی چون وفاق اجتماعی، همبستگی اجتماعی و یا به تعبیر علوم سیاسی، همبستگی ملی و مفهوم انسجام اجتماعی قرار دارد که تمامی این مفاهیم زیر مفهوم نظم اجتماعی و نظام اجتماعی است. به نظر چلبی نظم اجتماعی مفهوم فراگیری است که بسیاری از مفاهیم مهم اجتماعی زیرمجموعه آن قرار می‌گیرد به طوری که وفاق اجتماعی به معنای نوعی توافق جمعی یا ملی در خصوص باورها، ارزش‌ها و هنجارهای محوری جامعه، زیر مجموعه مفهوم نظم اجتماعی است (چلبی، ۱۳۷۸: ۲۰). از سوی دیگر به واسطه ابهام در تعریف امنیت

و تقسیم آن به امنیت انسانی، امنیت داخلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، منظور این پژوهش از امنیت، امنیت عمومی یا داخلی است و غرض از امنیت عمومی توجه به وجود شرایط امن در داخل یک کشور است و به امنیت داخلی نظام و ارتباط بین فرد، دولت و جامعه و با هدف حفظ نظام سیاسی و اجتماعی می‌پردازد و دو ساختار قدرت رسمی و غیررسمی را در مورد حفظ امنیت مورد بررسی قرار می‌دهد. در این چارچوب، موضوع امنیت، حفظ امنیت شهروندان و ارتقای توسعه انسانی با تأکید بر شرایط امن اجتماعی، حفظ نهادهای اجتماعی و از سوی دیگر حفظ نظام سیاسی و تلاش در راستای افزایش کارآمدی و بهینه‌سازی مدیریت امور کشوری است. اگر چه هنوز در تعریف امنیت استاندارد قابل قبولی وجود ندارد و اندیشمندانی چون هاگ مک دونالد امنیت را مفهومی نارسا، آرنولد ولفرز آن را به مثابه نهاد مبهم و باری بوزان، مفهومی توسعه نیافته که دچار طاعون ابهام است، تعریف می‌کنند و اضافه شدن لایه‌های جدیدی چون امنیت انسانی، امنیت فردی، امنیت جامعه و امنیت اجتماعی و عمومی را باعث لغزندگی، سیالیت و پیچیدگی ابهام آمیز مفهوم امنیت دانسته و شفافیت و تعریف دقیق و تدوین هرگونه راهبرد امنیتی - انتظامی در حوزه عمومی جامعه را مستلزم تعیین دقیق مرزهای امنیت عمومی دانسته‌اند به طوری که هرچه حوزه امنیت عمومی و مرزهای آن گسترش یابد امکان فراهم سازی شرایط مطلوب دشوارتر می‌شود. معمولاً امنیت عمومی تمامی جنبه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... یک جامعه را در بر می‌گیرد (زاهدی، ۱۳۷۶: ۶-۲۷۵). معمولاً امنیت عمومی وضعیتی از تفوق نظم، قانون و رعایت عدالت در یک جامعه است که شهروندان در سایه آن از تهدید و خطر در امان بوده برای حفظ و پاسداری از حقوق خود و برطرف کردن زمینه‌ها و عوامل تعرض احتمالی اطمینان خاطر دارند (فرخجسته، ۱۳۸۰: ۳۸۴).

بر همین اساس پژوهش حاضر یکی از مشکلات اساسی ایران فعلی را وجود برخی بی‌نظمی‌ها (که ناشی از تجربه تاریخی کشور و سیر حوادث به وجود آمده در تاریخ کهن ایران زمین، شرایط جغرافیایی و...) و نظم‌گریزی (که می‌تواند ناشی از موضع‌گیری افراد و طرز تلقی آنان نسبت به اصول نظم بخش اجتماعی، سیاسی و... باشد) در جامعه دانسته و به دنبال ارائه راهکاری برای ارتقای ضریب نظم در کشور است. از سوی دیگر فقدان امنیت در کشور را مرتبط با بی‌نظمی می‌داند و معتقد است بین نظم و امنیت اجتماعی ارتباط وجود دارد و فقدان امنیت در جامعه باعث ایجاد شرایط نامناسب برای زندگی شهروندان می‌شود به طوری که نه تنها سرمایه اجتماعی به عنوان عامل اعتماد بین افراد فرو

می‌ریزد، بلکه فقدان امنیت باعث خدشه دار شدن جایگاه دولت و اختلال در کار ویژه‌های آن می‌گردد. حفظ امنیت عمومی باعث حفظ ارتباطات اجتماعی و پایداری جامعه شده و نظام سیاسی را حفظ می‌کند. در قانون اساسی جمهوری اسلامی، در فصل اول- اصول کلی، فصل سوم تحت عنوان حقوق ملت، فصل یازدهم - قوه قضاییه، فصل سیزدهم- شورای عالی امنیت ملی به موضوع نظم و امنیت پرداخته شده است، همچنین در سند چشم انداز بیست ساله ۱۴۰۴ ایران کشوری «توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود، متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره مندی از امنیت اجتماعی و قضایی» خواهد بود. و برنامه چهارم توسعه اقتصادی- اجتماعی در بخش سوم: توسعه سلامت، امنیت انسانی و عدالت اجتماعی و در بخش سوم تحت عنوان امنیت ملی موضوع امنیت و نظم اجتماعی به صورت مستقیم مورد توجه طراحان و مجریان کشور قرار گرفته است و وظایفی را برای نهادینه شدن امنیت و نظم در کشور برای دولت برشمرده است (مواد ۱۱۹ تا ۱۲۵). با توجه به اهمیت دولت و نقش مؤثر آن در ارتقای ضریب نظم و امنیت در کشور، تئوری‌های موجود در مورد امنیت و نظم به صورت جداگانه بررسی و تحلیل می‌شود، مفروض نویسندگان آن است که بین نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد و عملاً واسازی و جداکردن این دو از یکدیگر غیرممکن است. می‌توان رابطه بین نظم و امنیت را رابطه‌ای علی دانست که وجود یکی باعث ایجاد دیگری می‌شود و هر کدام از این دو متغیر می‌تواند به عنوان متغیر مستقل نسبت به دیگری عمل کند. در ارتباط با نظم، نهادینه شدن ارزش‌ها و هنجارهای درون آدمیان به عنوان مبنای تئوری‌های نظم درونی و یا اهتمام نیروهای نظم بخش اجتماعی چون قانون، دولت و نهادهای اجرایی به عنوان مبنای تئوری‌های نظم بیرونی مورد توجه قرار می‌گیرد. پس از بررسی نظریات، وظیفه دولت در مورد ایجاد و حفظ نظم و امنیت احصاء می‌شود تا الگوی مناسبی نسبت به دولت و نقش آن در ایران ارائه نماید. الگوی بدیل نظم و امنیت مطلوب، متکی بر تعامل جامعه- دولت است. توانمندسازی جامعه و پذیرش تشریح مساعی مردم به عنوان متغیر تأثیرگذار در سازماندهی گفتمان امنیت و نظم، عامل مؤثر در بهبود شرایط اجتماعی است.

جامعه ایران دارای قابلیت‌های مهمی است که با بهره گیری از آن می‌تواند وضعیت مناسب تری را در ارتباط با متغیرهای نظم و امنیت به دست آورد. استفاده از تجربه سایر کشورها و گفتمان حاکم بر آن‌ها و چگونگی نیل به وضعیت مطلوب، نقشه راه مناسبی را

برای مجریان فراهم می‌سازد. بر همین اساس سعی شده است به وضعیت نظم و امنیت و چگونگی تعامل جامعه و دولت در دو کشور آمریکا و ترکیه پرداخته شود. انتخاب این دو کشور براساس گمان‌ها و استدلال‌هایی چون در حال توسعه بودن کشور ترکیه، نزدیکی جغرافیایی و فرهنگی با ایران، وجود تنوع و تکثر قومی، تغییر الگوی نظام سیاسی از امپراطوری به جمهوری و گذار نسبتاً موفق به قانونگرایی و دموکراسی است. علت انتخاب کشور آمریکا آن است که یکی از کشورهای سابقه‌دار و سنتی در تاریخ دموکراسی و مردم‌سالاری است و علی‌رغم رعایت آزادی‌های فراگیر فردی و هجوم اندیشه لیبرالیسم نسبت به اقتدار دولت و محدودسازی حضور دولت در حوزه خصوصی و عمومی، توانسته است میزان جرایم و قانون‌گریزی را در طول سال‌های پایانی قرن بیستم و دهه اول هزاره سوم کاهش دهد. چگونگی موفقیت این کشور در کاهش بی‌نظمی و ناامنی‌های عمومی از تجربیات موفق است که می‌تواند الگوی مناسبی برای مجریان نظم و امنیت در ایران باشد. نحوه تعامل دولت و نهادهای پیشگیری از جرم همچون پلیس و تشویق جامعه و جلب همکاری مردم به عنوان ناظران حوزه عمومی، استفاده از قابلیت‌های جامعه برای راه‌اندازی گشت‌های مردمی و افزایش کانال‌های ارتباط با پلیس باعث فراهم‌سازی شرایط مناسبی در این کشور شده است، در حالی که برخلاف تمامی کشورهای دنیای آزاد، بیشترین سلاح‌های شخصی در دست مردم این کشور است.

پیشینه پژوهش

در ارتباط با موضوع نظم و امنیت برخی پژوهش‌های کتابخانه‌ای و پیمایشی و با ابزار گردآوری اطلاعات از طریق پرسش‌نامه انجام شده است. توجه به احساس امنیت با تکیه بر رهیافت روانشناسانه، نظم اجتماعی با رهیافت جامعه‌شناسانه و امنیت عمومی با رهیافت نهادگرایانه از جمله پژوهش‌هایی است که توسط محققین آرایه شده است. اما در این پژوهش‌ها توجه به دولت به عنوان نهاد مهم نظم بخش و ایجاد کننده امنیت کمتر مورد توجه قرار گرفته است، ولی نقش برخی نهادهای دولتی چون پلیس و دستگاه قضایی در تحقیقات برجسته است. با توجه به علائق پژوهشگران و از منظر روش‌شناختی می‌توان تحقیقات صورت گرفته را براساس رهیافت‌های روانشناسانه، جامعه‌شناسانه، گفتمانی و نهادگرایانه تقسیم بندی کرد.

در رهیافت روانشناسانه که تأکید بر احساس امنیت و نگرش افراد نسبت به نظم و امنیت عمومی است، شهروندان و نخبگان سیاسی مورد بررسی برخی پژوهشگران قرار گرفته‌اند.

پژوهش ماندگار ماروین زونیس تحت عنوان «روانشناسی نخبگان سیاسی ایران» که ۱۶۷ نفر از نخبگان را در دوره محمدرضا پهلوی مورد بررسی قرار داده، از جمله این پژوهش هاست. یافته‌ها نشان می‌دهد احساس ناامنی در بین نخبگان سیاسی حاکم وجود دارد. زونیس می‌گوید افرادی که به شاه نزدیکترند، احساس ناامنی بیشتری دارند. بین نخبگان، سوء ظن، بی اعتمادی، احساس بی عدالتی، بهره‌کشی و سوء استفاده وجود دارد. او در مورد مردم ایران می‌گوید: از نظر تاریخی ایرانی‌ها بعد از احساس امنیت از حمله مستقیم [خارجی] خواستار انواع دیگر امنیت‌ها از جمله امنیت از بازداشت‌های خودسرانه و اخراج از شغل بدون علت، امنیت در استفاده از قدرت مالی خود و باج‌گیری‌ها و زیاده‌ستانی‌ها و زورگیری‌های مالی و بی‌ثباتی اقتصادی که از طرف نظام سیاسی اعمال و تحمیل می‌گردید، شدند. احساس ناامنی در ایرانیان ریشه تاریخی دارد (زونیس، ۱۹۷۱، صالحی و...، ۱۳۸۷: ۳۵۸-۳۵۶). براساس نظریه مازلو، ایرانیان دارای احساس ناامنی اولیه هستند و ویژگی‌هایی چون احساس طردشدگی، احساس بی‌همتایی، احساس اضطراب، تلقی این که دنیا خطرناک و مردم دشمن‌کام هستند، احساس بی‌اعتمادی، بدبینی عمومی، سرزنش خویش و گرایش‌های فردگرایانه، دارند.

سریع القلم معتقد است نظم اجتماعی تنظیم‌کننده تمامی امور است. اگر عامه مردم به فرهنگ قانونی و نظم اجتماعی مکتوب و قاعده‌مند مجهز نشوند، در هر جوی براساس فضای حاکم رفتار خواهند کرد (سریع القلم، ۱۳۸۷: ۱۳۱). در ارتباط با احساس ناامنی، ۴۹ درصد از پاسخ‌دهندگان چرایی ابهام در افکار، گفتار و رفتار ایرانیان را ناشی از احساس ناامنی می‌دانند.

یافته‌های پژوهش «فرهنگ سیاسی» سریع القلم مشابهت‌هایی را با پژوهش ماروین زونیس نشان می‌دهد و گویای آن است که احساس امنیت نخبگان علی‌رغم تغییر نظام سیاسی، دستخوش تغییر نشده است.

در پایان نامه دکتری نگارنده تحت عنوان «توسعه سیاسی و نگرش نخبگان جمهوری ایران ۱۳۸۶-۱۳۵۷» که ۲۵۷ نفر از مسئولین جمهوری اسلامی را مورد پرسش قرار داده، یافته‌ها نشان می‌دهد نخبگان سیاسی جناح راست یا اصول‌گرایان، اصلاح‌طلبان و افراد مستقل در ارتباط با متغیر امنیت سیاسی و روانی، فقدان امنیتی شغلی را یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار در عدم برنامه‌ریزی و تبیین استراتژی ذکر کرده‌اند. برخلاف متغیرهایی چون دموکراسی، آزادی سیاسی، عقلانیت، پاسخگویی و ظرفیت نظام، انتخابات و رقابت سیاسی که اختلاف نظر میان نخبگان هر دو جناح در مورد مؤلفه‌های

مذکور در نظام جمهوری اسلامی وجود دارد اما متغییر مهم امنیت شغلی مورد اجماع هر دو جناح است و اکثریت نخبگان سیاسی که دارای تجربه مسئولیت در دو قوه مقننه به عنوان نماینده مجلس و در قوه مجریه به عنوان وزیر تا مدیر کل را داشته‌اند از نبود امنیت شغلی ملول بوده و آن را باعث فقدان احساس امنیت مدیران و عدم برنامه‌ریزی ذکر کرده‌اند. ۸۲ درصد اصلاح طلبان معتقدند مسئولین دولتی امنیت شغلی ندارند و تغییر و تحولات سیاسی امنیت شغلی آنان را به خطر می‌اندازد. ۵۸ درصد نخبگان میانه رو یا مستقل معتقد به فقدان وجود امنیت شغلی مسئولین دولتی هستند، ولی ۴۲ درصد معتقدند که مسئولین دارای امنیت شغلی هستند. اصول‌گرایان با ۵۴ درصد پاسخ مثبت اعلام کرده‌اند مسئولین دولتی با فقدان امنیت شغلی روبرویند. اما ۴۶ درصد آنان معتقد به وجود امنیت شغلی مدیران دولتی هستند.

مجموع پاسخ نخبگان هر سه گرایش سیاسی نشان می‌دهد ۷۰ درصد معتقدند مسئولین دولتی از امنیت شغلی برخوردار نیستند. ۳۰ درصد معتقدند امنیت شغلی وجود دارد. یافته‌ها نشان از تفاوت معنادار میان نگرش اصول‌گرایان با اصلاح طلبان دارد. اصلاح طلبان بیش از اصول‌گرایان معتقد به فقدان امنیت شغلی مدیران‌اند.

در ارتباط با اعتماد متقابل میان مسئولین، ۷۷ درصد اصلاح طلبان مخالف وجود اعتماد متقابل بین مسئولین دولتی بوده و سوءظن و بدگمانی بین مسئولین را مانع همکاری آنان می‌دانند. ۱۵ درصد اعلام داشته‌اند که اعتماد میان مسئولین وجود دارد. ۵۰ درصد از نخبگان مستقل مخالف وجود اعتماد متقابل و ۲۳ درصد موافق‌اند که اعتماد میان مسئولین دولتی وجود دارد. ۴۸ درصد اصول‌گرایان معتقد به وجود اعتماد میان مسئولین و ۲۹ درصد مخالف هستند. در مجموعه ۶۰ درصد از پاسخ‌دهندگان هر سه گرایش سیاسی مخالف وجود اعتماد متقابل و ۲۵ درصد موافق وجود آن در میان مسئولین هستند. تفاوت میان نگرش اصول‌گرایان و اصلاح طلبان معنادار است و اصلاح طلبان نگرش منفی‌تری نسبت به وجود اعتماد متقابل میان مسئولین دولتی دارند.

در ارتباط با مؤلفه همکاری مسئولین برای توسعه کشور و تعارض‌های احتمالی که موجب عقب افتادگی می‌شود. ۷۹ درصد اصلاح طلبان مخالف وجود همکاری بین نخبگان برای توسعه کشور هستند. ۴۳ درصد از میانه‌روها مخالف وجود همکاری و ۳۱ درصد معتقدند که همکاری میان آنان وجود دارد. اما ۵۴ درصد اصول‌گرایان با گزینه همکاری میان مسئولین موافق بوده و ۲۱ درصد معتقدند که همکاری وجود ندارد. در مجموع ۵۷ درصد از نخبگان سه گرایش، اصول‌گرا، اصلاح طلبان و مستقل مخالف وجود همکاری،

۱۹ درصد بی نظر و ۲۳ درصد موافق هستند. تفاوت میان اصول‌گرایان و اصلاح‌طلبان معنادار است و اصول‌گرایان نگرش مثبت تری نسبت به وجود همکاری میان نخبگان جمهوری اسلامی دارند (معین آبادی، ۱۳۸۶).

برخی پژوهشگران در چارچوب رهیافت روانشناسانه، گروه‌های هدف خود را از نخبگان سیاسی به شهروندان تغییر داده و از ساخت رسمی به ساخت غیررسمی جامعه پرداخته‌اند. در این دسته از پژوهش‌ها موضوع‌هایی چون احساس امنیت، انضباط اجتماعی، اعتماد اجتماعی و رابطه آن با احساس امنیت و همچنین رابطه میان مشارکت و احساس امنیت مورد توجه قرار گرفته است.

منیره کردلو در پژوهش «احساس امنیت و مشارکت عمومی دانش‌آموزان» در بررسی ۴۷۹ دانش‌آموز دبیرستان‌های تهران به این نتیجه می‌رسد که لازمه احساس تعلق، به وجود آمدن احساس امنیت است. لازمه به وجود آمدن عزت‌نفس، به وجود آمدن دو نیاز احساس امنیت و احساس تعلق است و نیز لازمه مسئولیت‌پذیری، تأمین احساس امنیت، احساس تعلق و عزت‌نفس است.

به عبارت دیگر لازمه احساس تعلق به وجود آمدن احساس امنیت است و لازمه به وجود آمدن عزت‌نفس، به وجود آمدن دو نیاز احساس امنیت و احساس تعلق است. یافته‌های پژوهش نشان از اهمیت احساس امنیت در به وجود آمدن احساس تعلق به کشور و جامعه است و وجود احساس امنیت و احساس تعلق به کشور و جامعه منجر به عزت‌نفس در افراد می‌شود و حس مسئولیت‌پذیری را در شهروندان توسعه می‌دهد (کردلو، ۱۳۸۷: ۹۷).

حسن میرزا حسینی در طرح پژوهشی «بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی بانوان استان قم» مفهوم امنیت اجتماعی را مفهوم پیچیده‌ای می‌نامد که دارای هشت قلمرو یا حیطة اقتصادی، سیاسی، حقوقی، فرهنگی، خانوادگی، شهری، محیطی و سلامتی است. یافته‌های پژوهش گویای آن است که پاسخگویان سطح متوسطی از احساس امنیت اجتماعی را نشان می‌دهند. همچنین در بین مقیاس‌های اصلی امنیت اجتماعی، پاسخگویان بهترین وضعیت را در زمینه امنیت خانوادگی می‌دانند. آنان در زمینه امنیت سیاسی، امنیت محیطی و امنیت سلامت، وضعیت متوسطی را گزارش کرده‌اند. کمترین میانگین یعنی بدترین وضعیت نیز به امنیت فرهنگی و امنیت اقتصادی تعلق دارد. میانگین امنیت شهری و حقوقی نیز کمتر از حد متوسط ولی به میانگین نظری توزیع نزدیک است.

از بین متغیرهای اقتصادی «درآمد خانواده» و از بین عوامل جمعیت شناختی متغیرهای «وضع فعالیت» و «سن» و از بین عوامل روان شناختی متغیرهای حمایت اجتماعی و سلامت روانشناختی تأثیرات گسترده تری بر امنیت اجتماعی بانوان دارند. (میرزاحسینی، ۱۳۸۲). میرزاحسینی در پژوهش دیگری تحت عنوان «بررسی کیفیت زندگی شهروندان قم» احساس امنیت را همراه با سایر مؤلفه‌های کیفیت زندگی مورد بررسی قرار داده و گزارش کرده است که احساس امنیت شهروندان بالای ۱۵ سال قم بالاتر از حد متوسط است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که احساس امنیت نسبت به سایر مؤلفه‌های محیطی کیفیت زندگی از میانگین بالاتری در نزد شهروندان برخوردار است.

مجید ضرغام در پژوهش «بررسی عوامل واگرایی جوانان قم از هنجارها و تأثیر آن بر احساس امنیت در جامعه در سال ۱۳۸۳» به نتایج زیر رسیده است.

- احساس واگرایی در جوانان پائین تر از متوسط اما در خور توجه است.
- جوانان در مقیاس‌های پتانسیل آنومی و خرده مقیاس‌های آن (آنومی سیاسی، اقتصادی و اجتماعی) نگرش‌های منفی بالای نشان می‌دهند.
- جوانان امنیت متوسطی را گزارش کردند یعنی نمرات آن‌ها کمی بالاتر از میانگین توزیع بود.

- عوامل روانی و اجتماعی مثل عزت نفس و مهارت‌های زندگی و حمایت اجتماعی در بین جوانان کمی پایین تر از متوسط است.

- از نظر جوانان شرایط سیاسی نامساعدتر از شرایط اقتصاد و اجتماعی است.

- متأهلین کمتر واگرا هستند.

- افزایش سطح تحصیلات منجر به کاهش گرایش‌های ضد اجتماعی و آنومی اقتصادی می‌شود.

- بالارفتن پایگاه اقتصادی و اجتماعی باعث افزایش دو عامل کارآمدی و هویت می‌شود.

- بالارفتن تحصیلات با افزایش عزت نفس و مهارت‌های زندگی همراه است.

- احساس امنیت در بین جوانان متأهل بیشتر از مجردین است ولی رابطه سطح

امکانات با احساس امنیت معکوس و معنادار است (افزایش امکانات با کاهش احساس امنیت همراه است و بالعکس).

- آنومی و واگرایی بر احساس امنیت تأثیرگذار است (رابطه معکوس است) (ضرغامی، ۱۳۸۸: ۶۵).

مرجایی در پژوهش «بررسی و سنجش احساس امنیت در بین گروه‌های مختلف شهر

قم» در سال ۱۳۸۱ احساس امنیت حوزویان و افراد بی‌سواد را بالاترین سطح، دانشجویان، افراد با تحصیلات لیسانس و حوزویان با درجه تحصیلات خارج را دارای پایین‌ترین سطح احساس امنیت می‌داند. افراد با بیش از شش فرزند بیش از سایر خانواده‌ها احساس امنیت می‌کنند. اما متأهلین بیش از مجردین نگران حفظ اموال خود هستند. زنان کمتر از مردان نسبت به بهبود امنیت در آینده خوشبین هستند. ۷۸ درصد پاسخگویان موفقیت پلیس ۱۱۰ را زیاد ارزیابی کرده‌اند. به طور کلی روحانیون نگرش مثبت‌تری نسبت به سایرین در ارتباط با موفقیت عملکرد نیروهای امنیتی و قضایی قم دارند. پاسخگویان فساد و فحشا، ولگردی و اعتیاد و سرقت را از عوامل مهم ناامنی می‌دانند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد کمترین سطح به «احساس ایمنی» - اقدامات مربوط به قفل و زنجیر وسایل و اموال - و دومین سطح ناامنی مربوط به احساس امنیت نسبت به آینده است که ادامه مسیر فعلی باعث بهبود امنیت در آینده نخواهد شد. اما در ارتباط با امنیت احساس یعنی بیان آزادانه عقاید که آن را آزادی بیان می‌نامند در حد متوسط گزارش شده است. اما در سطح امنیت اجتماعی و ملی بالاترین میزان احساس امنیت را داشته‌اند. در حقیقت، مردم هنوز با وجود این که سطوحی از امنیت را در شهر قم پایین ارزیابی می‌کنند و در بعضی از سطوح جامعه را ناامن می‌پندارند، اما در سطح کلان و ملی هنوز احساس امنیت می‌کنند (معین آبادی، ۱۳۸۵: ۷۶).

از افراد دیگر صاحب نظر ایرانی در ارتباط با نظم و امنیت اجتماعی با رهیافت جامعه شناسانه فرامرز رفیع‌پور است که در کتاب‌های «توسعه و تضاد» و «سرطان اجتماعی فساد» به نگرش سنجی شهروندان ایرانی پرداخته است. در کتاب "سرطان اجتماعی فساد" با بهره‌گیری از روش پیمایشی به نظرسنجی از ۵۵۶ نفر از مردم در مورد فساد مالی در بوروکراسی دولتی می‌پردازد. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد وجود فساد در دولت عامل نظم‌گریزی و بی‌ثباتی اجتماعی است. او در مورد نگرش مردم نسبت به نمایندگان مجلس می‌گوید: ۵۴/۳ درصد پاسخگویان معتقدند نمایندگان مجلس بیشتر به فکر خودشان و فامیل‌ها و دوستان‌شان هستند و نه به فکر مردم. ۴۳/۱ درصد معتقدند نمایندگان مجلس اهل زد و بند و سوء استفاده و فساد مالی هستند. ۲۱/۵ درصد مخالف این نظر بودند. در مورد وزراء ۳۲/۲ درصد معتقدند آنان اهل زد و بند و سوء استفاده و فساد مالی هستند. ۲۹/۵ درصد نظر معکوس داشتند (رفیع‌پور، ۱۳۸۶: ۸۳-۸۲). نظر پاسخگویان در مورد پلیس وضعیت بدتری را نشان می‌دهد به طوری که پاسخگویان در مورد پلیس، ۵۶/۴ درصد گفته‌اند اگر «پایش بیفتد، پلیس باج می‌گیرد» و ۵۲/۲ درصد

تصور می‌کردند اگر پلیس راهنمایی بخواهد آدم را جریمه کند، می‌شود با پول جریمه را کم کرد (همان، ۸۳). نتایج در مورد عملکرد قوه قضاییه بدتر بوده است که نشان از نگرش منفی نسبت به قوه قضاییه است. ۷۰/۳ درصد معتقدند که اگر کسی کار خلاف بکند و کارش به دادگاه بکشد، می‌تواند با دیدن این یا آن و یک کمی پول خرج کردن، خودش را نجات دهد. پاسخگویان معتقدند تبعیض نسبت به فقرا با اغنیا وجود دارد. براساس یافته‌های این پژوهش مردم معتقدند نیروهای کنترل کننده خود کم و بیش به فساد گرفتار هستند.

پاسخگویان بیشترین فساد را در شهرداری، پس از آن در گمرکات، دادگاه، مسئولین، پلیس، مالیات، نمایندگان مجلس و وزراء به ترتیب ذکر کرده‌اند (همان، ۹۱).

نکته مهم در این پژوهش آن است که تنها ۲ درصد از پاسخگویان معتقدند در کشور فساد مالی وجود ندارد. ۹۸ درصد وجود فساد را در اندازه‌ها و سطوح مختلف تأیید کرده و ۷۵ درصد معتقدند که فساد مالی در همه سطوح وجود دارد. بی‌اعتمادی نسبت به عملکرد مسئولین باعث افزایش بحران مشروعیت نظام سیاسی شده و احساس بیگانگی نسبت به دولت را بوجود آورد. ۶۱/۲ درصد معتقدند طی ۵ سال گذشته فساد افزایش یافته و ۵۸٪ اظهار عدم خوش بینی نسبت به بهبود فساد در آینده داشته‌اند که نشان از بدبینی نسبت به آینده است. ۸۱/۵ درصد معتقدند سوء استفاده مسئولین یکی از علت‌هایی است که کشور پیشرفت نمی‌کند. ۲۰ درصد پاسخگویان وضعیت اقتصادی خود را سخت تا غیرقابل تحمل می‌دیدند. این افراد شرایط انجام کار خلاف را داشتند. ۴۸/۴ درصد پاسخگویان به آینده کشور امیدوار نبودند. پاسخگویان احتمال دستگیری و مجازات متخلفین را توسط دولت پایین می‌دانند.

یافته‌های پژوهش رفیع پور گویای آن است در سال ۱۳۸۴ نسبت به سال ۱۳۷۴ نگرش مردم نسبت به عملکرد و تلاش پلیس بهتر شده است که ناشی از عملکرد مطلوب فرمانده وقت نیروی انتظامی بوده است. ۷۲/۲ درصد معتقدند قانون در مورد همه یکسان اجرا نمی‌شود و در قوه قضاییه نسبت به افراد تبعیض روا داشته می‌شود. رفیع پور نتیجه می‌گیرد کنترل‌های بیرونی (پلیس و قوه قضاییه) در ایران برای جلوگیری از دست زدن به عمل خلاف رفتار فساد آلود، ضعیف است (رفیع پور، ۱۳۸۶: ۹۲).

دو تحقیق دیگر با روش پیمایشی در مورد نظم اجتماعی توسط کامبیز ملایی و محمود ابراهیمی متولیان صورت گرفته است. ملایی در پژوهش «خرده فرهنگ‌های محلی و انضباط اجتماعی (شهر سنج)»، در تعریف انضباط اجتماعی آنرا کنترل و هدایت رفتار

فرد از جانب خانواده، گروه یا جامعه در جهت تنسیق و سامان‌یابی آن گفته‌اند.

او در نظر سنجی از شهروندان به نتایج زیر می‌رسد:

۹۱ درصد می‌گویند بی‌انضباطی را درون شهر می‌بینند یا آگاهی دارند. در حاشیه شهر بی‌نظمی بیشتر است. هرچه از سطح تحصیلات کاسته می‌شود از میزان توجه به وجود بی‌انضباطی کمتر می‌شود. یافته‌های پژوهش گویای آن است که تحصیلات باعث تغییر اجتماعی می‌شود. توجه به توسعه آموزش و تحصیلات باعث کاهش بی‌نظمی اجتماعی است.

فشارهای اقتصادی در شرایطی که وضعیت اقتصادی وخیم باشد، افراد را به فرار از انضباط اجتماعی سوق می‌دهد و متغیر فرهنگی- اجتماعی نیز این عمل را به دلیل الگوبرداری و القاء، سهل‌تر و آسان‌تر می‌کند. مهم‌ترین متغیر تأثیرگذار در ایجاد خرده فرهنگ‌های منحرف محلی، متغیر اقتصادی می‌باشد. بنابراین اگر فقط بخشی از این مشکلات کم شود، امکان گرویدن به خرده فرهنگ‌های منحرف محلی کمتر خواهد شد (ملایی، ۱۳۸۷: ۹۵-۹۰).

محمود ابراهیمی مقدمیان در پژوهش «بررسی میزان گرایش به انضباط اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن» مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز کبودرآهنگ، (سال ۱۳۸۶-۱۳۸۷) معتقد است عدم انجام وظیفه و ناآگاهی نسبت به وظایف فرد در جامعه باعث بی‌نظمی می‌شود. اساس نظم اجتماعی در این است که مردم بدانند دیگران از آن‌ها چه انتظاری دارند و بتوانند رفتار دیگران را در اغلب موارد پیش‌بینی کنند. یافته‌های پژوهش مبین آن است که بین میزان اعتماد اجتماعی و گرایش به انضباط اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد (هرچه میزان اعتماد اجتماعی بین دانشجویان بالاتر باشد، کمتر به هنجار شکنی و عدم رعایت قوانین دست می‌زنند و بیشتر به وظایف شغلی و نقش خود می‌پردازند. همچنین بین میزان رضایت از وضعیت شغلی و گرایش به انضباط اجتماعی رابطه معنادار وجود ندارد. اما بین احساس نابرابری اجتماعی و گرایش به انضباط اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد. همچنین محقق به این نتیجه می‌رسد بین اختلال هنجاری و میزان گرایش به انضباط اجتماعی رابطه معنادار وجود ندارد. از نظر تأثیر جنس بر رفتارهای فردی نتایج نشان می‌دهد بین زنان و مردان در میزان گرایش به انضباط اجتماعی تفاوت وجود ندارد ولی بین افراد متأهل و مجرد تفاوت وجود دارد و عامل تأهل بر رفتار افراد مؤثر است (ابراهیمی، ۱۳۸۷: ۹۶). حسین سلیمی در «تأثیر رفتار معلم بر نظم‌پذیری دانش‌آموزان» نشان می‌دهد چگونه معلم می‌تواند به نهادینه

سازی نظم در دانش آموزان کمک کند. نتایج پژوهش نشان دهنده تأثیر معلم منظم بر جامعه پذیری دانش آموزان است (سلیمی، ۱۳۸۲). نادر نوروزی در «جرایم خرد علیه نظم عمومی و راهبردها و راهکارها» معتقد است جرایم خرد که کیفر آنان کم است بر نظم عمومی مؤثر است. یافته‌های پژوهش نوروزی نظریه جیمز کیو ویلسون^۱ و جرج ال کلینگ^۲ در نظریه «پنجره‌های شکسته» را تأیید می‌کند. براساس این نظریه در صورتی که دولت‌ها نسبت به رفتارهای کم اهمیت هنجار گریز و اعمال پیش پا افتاده خلاف قانون مثل ندادن بلیط اتوبوس یا دیوار نویسی توجهی نکنند باعث می‌شود تا رفتارهای کلان خلاف قانون گسترش یابد. رفتارهای کم اهمیت مقدمه اعمال غیر قانونی کلان است. براساس این تجزیه و تحلیل، اگر رفتارهای ناهنجار خرد در اماکن عمومی کنترل شوند (مواردی نظیر آسیب به اموال عمومی، گدایی) این امر منجر به کاهش در جرائم جدی خواهد شد. ویلسون و کلینگ به این ترتیب مدافع «سیاست گذاری اجتماعی» در محلات هستند به گونه‌ای که پیشگیری از جرائم به جای واکنش نشان دادن به جرائم سرلوحه سیاست‌ها قرار گیرد. مقامات شهر نیویورک براساس این دیدگاه با سیاست عدم تحمل هرگونه ناهنجاری جزئی در مترو باعث کاهش جرائم شده‌اند.

علی ساعی با بهره‌گیری از روش کیفی در مقاله نظم اجتماعی در سمینار توسعه و امنیت عمومی وزارت کشور نظم اجتماعی را به دو سطح خرد و کلان تقسیم می‌کند. در سطح خرد به رفتارهای فردی در چارچوب الگوهای عمل و نیز انواع نظم اجتماعی (مثل دیگران مهم، هنجارها، الزامات اجتماعی نهادینه، نظم درونی و نظم سیاسی) (نظم برونی) پرداخته است. در سطح کلان، نهادهای اجتماعی و ارتباط متقابل آن‌ها و کارکرد این نهادها در چارچوب ضرورت‌ها و انتظارات اجتماعی تحلیل می‌شود (ساعی، ۱۳۷۶: ۸۶). او در تعریف نظم اجتماعی آن را از لحاظ مفهومی به معنای حداکثر هم‌نوایی اعضای جامعه با هنجارها، ارزش‌ها و قوانین کارکرد مطلوب نهادهای اجتماعی می‌داند که فصل هم‌نوایی سطح خرد و کلان است. پژوهش «امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت: در تهران» نوشته باقر ساروخانی و منیژه نویدنیا مبین آن است محل سکونت بر امنیت خانواده اثرات مؤثر و معناداری دارد. همچنین سطح برخورداری خانواده از امنیت جانی، مالی، شغلی، عاطفی و اخلاقی به نوبه خود تأثیرزبادی بر امنیت اجتماعی به‌عنوان شاخص ترکیبی از سطوح گوناگون امنیت در اجتماع را نشان می‌دهد.

1- James Q.Wilson

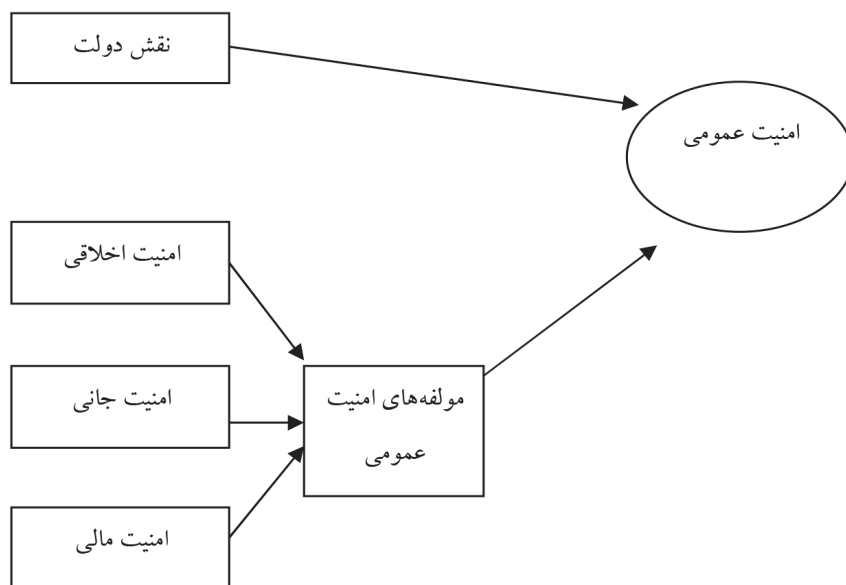
2- George L.Killing

مدل نظری پژوهش

بنابر هدف کلی پژوهش و ادبیات نظری ارائه شده، مدل نظری پژوهش به شکل زیر ارائه می‌گردد. بر این اساس، مؤلفه‌های امنیت عمومی (اخلاقی، جانی و مالی) به همراه دولت (نهادهای دولتی مسئول امنیت) پیش‌بین مناسبی برای امنیت عمومی جامعه به شمار می‌روند. بنابراین در این پژوهش مؤلفه‌های امنیت اخلاقی، امنیت جانی، امنیت مالی، نقش دولت به عنوان متغیر مستقل (پیش‌بین)، و امنیت عمومی متغیر وابسته (ملاک) می‌باشند.

اهداف و سوالات پژوهش

هدف کلی این پژوهش بررسی رابطه بین دولت و نظم و امنیت عمومی در شهر کرمان است. بر این اساس فرضیه‌های اصلی زیر مورد بررسی قرار می‌گیرند:

۱. وضعیت موجود مؤلفه‌های سه‌گانه امنیت اخلاقی، جانی و مالی مربوط به امنیت عمومی شهر کرمان چگونه است؟
۲. جایگاه نهادهای دولتی در ایجاد و آموزش امنیت عمومی شهر کرمان چگونه است؟
۳. بین هر یک از مؤلفه‌های امنیت اخلاقی، جانی، مالی و نقش دولت با امنیت عمومی

رابطه معناداری وجود دارد؟

۴. آیا مؤلفه‌های امنیت اخلاقی، جانی، مالی و دولت پیش‌بین مناسبی برای امنیت عمومی هستند؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از حیث هدف کاربردی و از حیث روش جمع‌آوری داده‌ها توصیفی است. طرح پژوهش نیز پیمایشی است. جامعه آماری شامل کلیه مردم شهر کرمان در سال ۱۳۹۳ بودند. از این میان ۳۰۰ نفر به عنوان نمونه آماری و با استفاده از جدول مورگان انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته با نام سنجش میزان احساس امنیت عمومی که روایی آن توسط متخصصان مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن از طریق برآورد ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ محاسبه گردید. پرسشنامه‌ها توسط پرسشگران آموزش دیده و به صورت تصادفی، پس از کدگذاری محلات و مناطق شهر کرمان و با استفاده از آدرس پستی به درب منازل مراجعه شده و داده‌ها از شهروندان جمع‌آوری گردید. داده‌های گردآوری شده با نرم افزار آماری spss نسل ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تحلیل آماری ضمن استفاده از آمار توصیفی، از روش‌های آماری t تک نمونه‌ای، همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره ۱ استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

نتایج مربوط به وضعیت مؤلفه‌های امنیت عمومی و سازمان‌های مسئول در این ارتباط در سطح شهر کرمان از دیدگاه شهروندان در جدول ۱ آورده شده‌اند. بر این اساس، در حوزه امنیت اخلاقی، بیشترین میانگین مربوط به گویه‌های فحاشی و هتاکی، فریب و اغفال دختران جوان و خرید و فروش نوار، CD و عکس‌های مبتذل است. کمترین میانگین نیز مربوط به گویه تجاوز جنسی به زنان است. در حوزه امنیت جانی، بیشترین میانگین مربوط به گویه‌های حمل پول نقد به مقدار زیاد و تردد خانم‌ها به تنهایی در شب تا ساعت ۱۱ است. کمترین میانگین نیز مربوط به گویه آدم ربایی است. همچنین در حوزه امنیت مالی، بیشترین میانگین مربوط به گویه‌های چک بلامحل و برگشتی و رها کردن اتومبیل در خیابان بدون قفل و دزدگیر است و کمترین میانگین نیز مربوط به گویه کیف قاپی است.

همچنین در مورد میزان مسئول بودن سازمان‌های دولتی در امر امنیت عمومی، شهروندان بیشترین مسئولیت را به ترتیب متوجه نیروی انتظامی (میانگین = ۴)، دادگستری (میانگین = ۳/۸) و راهنمایی و رانندگی (میانگین = ۳/۳)، می‌دانند. براساس نتایج این جدول، شهروندان کرمانی موفق‌ترین نهادهای مسئول امنیت عمومی را به ترتیب دادگستری (میانگین = ۳/۴)، نیروی انتظامی (میانگین = ۳/۲)، و سپاه (میانگین = ۳)، می‌دانند ولی موفقیت شورای شهر (میانگین = ۲/۵۱)، نهادهای دینی (میانگین = ۲/۵۶)، شورای تأمین استان (میانگین = ۲/۶۱۵) و مراکز دانشگاهی (میانگین = ۲/۶۱۱) را در پایین‌ترین سطح ارزیابی می‌کنند.

جدول ۱. میانگین وضعیت مؤلفه‌های امنیت عمومی و سازمان‌های مسئول در این ارتباط در شهر کرمان از دیدگاه

شهروندان در سال ۱۳۹۳

مؤلفه‌های امنیت عمومی و سازمان‌های مسئول	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	t	Sig .
کیف قاپی	۳۷۶	۲. ۴۹۲۰	۱. ۱۷۹۸۰	۱. ۳۹۲	۴۰. ۹۵۸	/۰۰۰
نزول و ربا خواری	۳۶۹	۲. ۸۷۵۳	۱. ۲۰۷۱۶	۱. ۴۵۷	۴۵. ۷۵۵	/۰۰۰
قاچاق کالا و دارو	۳۶۰	۲. ۸۴۱۷	۱. ۲۸۸۴۵	۱. ۶۶۰	۴۱. ۸۴۶	/۰۰۰
فروش مواد غذایی و از تاریخ گذشته	۳۶۷	۲. ۴۲۵۱	۱. ۲۱۴۳۲	۱. ۴۷۵	۳۸. ۲۵۸	/۰۰۰
سرقت اتومبیل	۳۷۳	۲. ۸۲۸۴	۱. ۲۱۲۶۳	۱. ۴۷۰	۴۵. ۰۴۷	/۰۰۰
سرقت از منازل	۳۶۹	۲. ۹۷۵۶	۱. ۱۵۲۴۸	۱. ۳۲۸	۴۹. ۵۹۷	/۰۰۰
سرقت از مغازه	۳۶۱	۲. ۸۶۱۵	۱. ۱۹۳۸۲	۱. ۴۲۵	۴۵. ۵۴۲	/۰۰۰
جیب بری	۳۶۸	۲. ۸۲۳۴	۱. ۲۴۷۹۱	۱. ۵۵۷	۴۲. ۴۰۲	/۰۰۰
کلاهبرداری	۳۶۸	۳. ۳۰۹۸	۱. ۳۳۱۵۳	۱. ۷۷۳	۴۷. ۶۸۴	/۰۰۰
اختلاس و رشوه	۳۶۵	۳. ۲۷۹۵	۱. ۳۵۸۲۲	۱. ۸۴۵	۴۶. ۱۲۹	/۰۰۰
چک بلامحل و برگشتی	۳۶۰	۳. ۳۱۹۴	۱. ۳۴۷۹۲	۱. ۸۱۷	۴۶. ۷۲۵	/۰۰۰
تجاوز جنسی به زنان	۳۶۷	۲. ۷۲۲۱	۱. ۳۸۲۶۱	۱. ۹۱۲	۳۷. ۷۱۷	/۰۰۰
آدم ربایی	۳۶۸	۲. ۲۵۵۴	۱. ۲۴۱۸۶	۱. ۵۴۲	۳۴. ۸۴۰	/۰۰۰
وجود کودکان خیابانی	۳۶۴	۲. ۸۸۱۹	۱. ۳۸۸۵۸	۱. ۹۲۸	۳۹. ۵۹۶	/۰۰۰
وجود دختران فراری و زنان خیابانی	۳۶۸	۲. ۷۵۲۷	۱. ۳۶۳۷۰	۱. ۸۶۰	۳۸. ۷۲۳	/۰۰۰
خرید و فروش مشروبات الکلی	۳۶۹	۳. ۱۸۴۳	۱. ۳۸۶۵۳	۱. ۹۲۲	۴۴. ۱۱۶	/۰۰۰
فریب و اغفال دختران جوان	۳۶۶	۳. ۲۳۵۰	۱. ۳۵۶۶۶	۱. ۸۴۱	۴۵. ۶۱۸	/۰۰۰
روابط نامشروع (زنا و غیره)	۳۶۳	۳. ۱۸۴۶	۱. ۴۲۰۶۸	۲. ۰۱۸	۴۲. ۷۰۸	/۰۰۰
فحاشی و هتاکی	۳۶۳	۳. ۳۲۲۳	۱. ۳۸۳۸۹	۱. ۹۱۵	۴۵. ۷۳۹	/۰۰۰
ایجاد خانه‌های فساد و فحشا	۳۶۰	۲. ۷۴۴۴	۱. ۳۹۶۸۶	۱. ۹۵۱	۳۷. ۲۷۸	/۰۰۰

خرید و فروش نوار، CD و عکس‌های مبتذل	۳۶۴	۳. ۲۲۲۵	۱. ۴۶۴۹۰	۲. ۱۴۶	۴۱. ۹۷۰	/۰۰۰
تردد خانم‌ها به تنهایی در شب تا ساعت ۱۱	۳۷۴	۳. ۳۵۸۳	۱. ۴۰۴۶۹	۱. ۹۷۳	۴۶. ۲۳۵	/۰۰۰
حمل پول نقد به مقدار زیاد	۳۷۵	۳. ۳۸۹۳	۱. ۲۶۱۴۸	۱. ۵۹۱	۵۲. ۰۳۰	/۰۰۰
سپردن سرمایه به فرد دیگری جهت سرمایه گذاری	۳۶۴	۳. ۱۱۲۶	۱. ۲۶۰۰۹	۱. ۵۸۸	۴۷. ۱۲۸	/۰۰۰
خالی گذاشتن منزل به مدت چند روز	۳۷۳	۳. ۰۳۲۲	۱. ۱۸۴۱۴	۱. ۴۰۲	۴۹. ۴۵۴	/۰۰۰
پذیرفتن چک در معاملات	۳۶۰	۳. ۱۵۰۰	۱. ۲۱۹۵۰	۱. ۴۸۷	۴۹. ۰۰۹	/۰۰۰
رها کردن اتومبیل در خیابان بدون قفل و دزدگیر	۳۷۵	۳. ۳۷۰۷	۱. ۳۳۱۹۲	۱. ۷۷۴	۴۹. ۰۰۷	/۰۰۰
فرستادن کودکان به مدرسه در مسیر طولانی	۳۷۰	۳. ۱۲۴۳	۱. ۲۹۰۲۴	۱. ۶۶۵	۴۶. ۵۷۹	/۰۰۰
تردد با ماشین‌های مسافر کش شخصی در شب	۳۷۳	۳. ۲۹۷۶	۱. ۳۱۳۶۷	۱. ۷۲۶	۴۸. ۴۸۰	/۰۰۰
قدم زدن در مسیرهای خلوت	۳۷۱	۳. ۳۳۶۹	۲. ۵۰۴۵۳	۶. ۲۷۳	۲۵. ۶۶۳	/۰۰۰
کمک به سرنشینان ماشینی که شب در کنار خیابان خراب شده	۳۷۳	۳. ۰۵۹۰	۱. ۲۳۸۶۱	۱. ۵۳۴	۴۷. ۶۹۸	/۰۰۰
نشستن در پارک‌های خلوت یا حاشیه‌ای به تنهایی	۳۷۳	۳. ۲۶۵۴	۱. ۳۲۸۶۸	۱. ۷۶۵	۴۷. ۴۶۵	/۰۰۰
وساطت بین دو یا چند نفر در درگیری‌های خیابانی	۳۷۴	۳. ۳۰۷۵	۱. ۲۷۶۳۵	۱. ۶۲۹	۵۰. ۱۱۵	/۰۰۰
به تنهایی در خانه ماندن یا زندگی کردن	۳۷۴	۲. ۸۶۶۳	۱. ۲۹۰۶۳	۱. ۶۶۶	۴۲. ۹۴۹	/۰۰۰
مسئولیت دادگستری	۳۶۳	۳. ۸۱۵۴	۱. ۱۴۹۸۷	۱. ۳۲۲	۶۳. ۲۱۹	/۰۰۰
موفقیت دادگستری	۳۴۵	۳. ۴۱۱۶	۱. ۳۰۴۶۸	۱. ۷۰۲	۴۸. ۵۶۹	/۰۰۰
میزان مسئولیت نیروی انتظامی	۳۶۵	۴. ۰۰۵۵	۱. ۱۶۹۶۶	۱. ۳۶۸	۶۵. ۴۲۵	/۰۰۰
میزان موفقیت نیروی انتظامی	۳۴۳	۳. ۲۱۲۸	۱. ۳۰۸۳۹	۱. ۷۱۲	۴۵. ۴۷۸	/۰۰۰
میزان مسئولیت سپاه	۳۵۷	۳. ۲۸۰۱	۱. ۳۲۶۰۵	۱. ۷۵۸	۴۶. ۷۳۷	/۰۰۰
میزان موفقیت سپاه	۳۳۴	۳. ۰۱۲۰	۱. ۲۳۹۹۲	۱. ۵۳۷	۴۴. ۳۹۵	/۰۰۰
میزان مسئولیت بسیج	۳۵۴	۳. ۱۷۲۳	۱. ۳۲۱۵۲	۱. ۷۴۶	۴۵. ۱۶۵	/۰۰۰
میزان موفقیت بسیج	۳۳۳	۲. ۷۰۵۷	۱. ۱۶۵۷۲	۱. ۳۵۹	۴۲. ۳۵۵	/۰۰۰
میزان مسئولیت راهنمایی و رانندگی	۳۵۹	۳. ۳۳۴۳	۱. ۲۸۳۶۴	۱. ۶۴۸	۴۹. ۲۱۶	/۰۰۰
میزان موفقیت راهنمایی رانندگی	۳۳۸	۲. ۹۴۰۸	۱. ۲۲۶۳۴	۱. ۵۰۴	۴۴. ۰۸۸	/۰۰۰
میزان مسئولیت استانداری	۳۵۴	۳. ۲۹۱۰	۱. ۲۹۶۱۴	۱. ۶۸۰	۴۷. ۷۷۲	/۰۰۰
میزان موفقیت استانداری	۳۳۶	۲. ۸۹۲۹	۱. ۲۲۴۳۱	۱. ۴۹۹	۴۳. ۳۱۲	/۰۰۰
میزان مسئولیت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۳۵۷	۳. ۱۵۹۷	۱. ۳۵۹۴۲	۱. ۸۴۸	۴۳. ۹۱۶	/۰۰۰
میزان موفقیت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۳۳۳	۲. ۶۶۳۷	۱. ۱۷۲۳۹	۱. ۳۷۴	۴۱. ۴۶۰	/۰۰۰
میزان مسئولیت شورای تامین استان	۳۴۲	۲. ۹۰۳۵	۱. ۲۵۱۱۸	۱. ۵۶۵	۴۲. ۹۱۶	/۰۰۰
میزان موفقیت شورای تامین استان	۳۲۰	۲. ۶۱۵۶	۱. ۱۴۹۷۹	۱. ۳۲۲	۴۰. ۶۹۴	/۰۰۰
میزان مسئولیت مطبوعات	۳۵۷	۳. ۱۴۲۹	۱. ۲۷۳۸۹	۱. ۶۲۳	۴۶. ۶۱۵	/۰۰۰
میزان موفقیت مطبوعات	۳۳۲	۲. ۷۶۵۱	۱. ۱۲۰۶۳	۱. ۲۵۶	۴۴. ۹۵۸	/۰۰۰
میزان مسئولیت شورای شهر	۳۴۷	۲. ۸۵۸۸	۱. ۱۳۷۹۹	۱. ۲۹۵	۴۶. ۷۹۶	/۰۰۰
میزان موفقیت شورای شهر	۳۲۲	۲. ۵۱۸۶	۱. ۱۳۸۹۳	۱. ۲۹۷	۳۹. ۶۸۲	/۰۰۰
میزان مسئولیت نهادهای دینی	۳۵۳	۲. ۹۲۰۷	۱. ۳۱۴۰۲	۱. ۷۲۷	۴۱. ۷۶۱	/۰۰۰
میزان موفقیت نهادهای دینی	۳۳۰	۲. ۵۶۰۶	۱. ۱۵۰۲۴	۱. ۳۲۳	۴۰. ۴۴۰	/۰۰۰
میزان مسئولیت مراکز دانشگاهی	۳۵۱	۲. ۹۵۴۴	۱. ۲۵۵۰۱	۱. ۵۷۵	۴۴. ۱۰۴	/۰۰۰
میزان موفقیت مراکز دانشگاهی	۳۲۴	۲. ۶۱۱۱	۱. ۱۶۵۸۲	۱. ۳۵۹	۴۰. ۳۱۵	/۰۰۰
میزان مسئولیت ورزش‌سازان	۳۵۵	۳. ۱۵۲۱	۱. ۲۷۳۱۳	۱. ۶۲۱	۴۶. ۶۴۹	/۰۰۰
میزان موفقیت ورزش‌سازان	۳۳۲	۲. ۷۵۹۰	۱. ۱۸۲۳۵	۱. ۳۹۸	۴۲. ۵۱۹	/۰۰۰

نتایج آزمون همبستگی میان مؤلفه‌های پژوهش در جدول ۲ نشان داده شده‌اند. بر این اساس، همبستگی مؤلفه‌های امنیت اخلاقی، امنیت جانی، امنیت مالی و نقش دولت با امنیت عمومی، به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۶۱، ۰/۶۵ و ۰/۱۲ است. در این میان همبستگی سه مؤلفه اول با امنیت عمومی، مثبت معنادار و بسیار قوی است. همچنین همبستگی نقش دولت با امنیت عمومی معنادار، مثبت و ضعیف ارزیابی می‌گردد.

جدول ۲. نتایج جدول همبستگی میان امنیت اخلاقی، جانی، مالی و نقش دولت با امنیت عمومی

امنیت عمومی			r	مؤلفه‌های امنیت عمومی و نقش دولت
Sig.	مجموع مربعات	کوواریانس		
۰۰/۰۰	۲۲۵/۵۱	۰/۸۶	۰/۹۱	امنیت اخلاقی
۰۰/۰۰	۱۶۰/۵۹	۰/۶۱	۰/۸۷	امنیت جانی
۰۰/۰۰	۱۶۹/۸۲	۰/۶۵	۰/۹۲	امنیت مالی
۰/۰۰۲	۲۸/۲۶	۰/۱۲	۰/۲۰	نقش دولت

نتایج آزمون رگرسیون چند متغیری همزمان در مورد پیش‌بینی احساس امنیت عمومی بر اساس مؤلفه‌های امنیت عمومی و دولت (جدول ۳) نشان می‌دهد که در مدل تحلیل رگرسیون تنها مؤلفه‌های امنیت اخلاقی، امنیت مالی و امنیت جانی، پیش بین مناسبی برای امنیت عمومی به حساب می‌آیند. بر این اساس، در صورت یک واحد استاندارد افزایش در امنیت اخلاقی، ۰/۴۴ واحد استاندارد به امنیت عمومی افزوده می‌شود. همچنین در مورد مؤلفه‌های امنیت مالی و امنیت جانی، با افزایش یک واحد استاندارد در این دو مؤلفه به ترتیب ۰/۳۵ و ۰/۳۱ استاندارد در امنیت عمومی افزوده می‌شود.

جدول ۳. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیری همزمان در مورد پیش‌بینی امنیت عمومی بر اساس مؤلفه‌های امنیت اخلاقی،

جانی، مالی و نقش دولت

Sig.	t	β	پیش‌بین	ملاک
۰۰/۰۰	۱/۹۵	۰/۴۴	امنیت اخلاقی	امنیت عمومی
۰۰/۰۰	۱/۵۳	۰/۳۱	امنیت جانی	
۰۰/۰۰	۱/۲۷	۰/۳۵	امنیت مالی	
۰/۰۶	۰/۴۲	۰/۱۱	نقش دولت	

بحث و نتیجه‌گیری

امنیت عمومی از مؤلفه‌های زیادی تشکیل شده است که برخی از مهم‌ترین آن‌ها شامل امنیت اخلاقی، جانی و مالی است. همچنین نقش و مسئولیت دولت در تأمین امنیت عمومی شهروندان از جایگاه بالایی در این زمینه برخوردار است. مقاله حاضر با هدف بررسی سهم هر یک از این مؤلفه‌ها در تأمین سلامت و امنیت عمومی شهروندان شهر کرمان انجام گردید. نتایج نشان داد که از میان جرایمی که امنیت عمومی شهروندان کرمانی را به مخاطره می‌اندازد، در حیطه امنیت اخلاقی، فحاشی و هتاک، فریب و اغفال دختران جوان دارای بیشترین میانگین هستند. همچنین در زمینه امنیت جانی، گویه‌های حمل پول نقد به مقدار زیاد و تردد خانم‌ها به تنهایی در شب تا ساعت ۱۱ دارای بیشترین میانگین می‌باشند. در بعد امنیت مالی، گویه‌هایی مانند چک بلامحل و برگشتی و رها کردن اتومبیل در خیابان بدون قفل و دزدگیر دارای بالاترین میزان می‌باشند. در میان این سه مؤلفه، مؤلفه امنیت مالی به‌طور کلی دارای بیشترین میانگین است. این نتایج نشان می‌دهند که مردم از بعد امنیت عمومی، بیشتر دل مشغول امنیت مالی خود بوده و نسبت به حفظ سرمایه‌های مادی خود نگران هستند.

نتایج همچنین نشان دادند که در مورد میزان مسئول بودن سازمان‌های دولتی در امر امنیت عمومی، شهروندان بیشترین مسئولیت را به ترتیب متوجه نیروی انتظامی و راهنمایی و رانندگی می‌دانند. بر این اساس، شهروندان کرمانی موفق‌ترین نهادهای مسئول امنیت عمومی را به ترتیب دادگستری، نیروی انتظامی، و سپاه دانسته ولی موفقیت شورای شهر، نهادهای دینی، شورای تأمین استان و مراکز دانشگاهی را در پایین‌ترین سطح ارزیابی می‌کنند. این یافته‌ها نشان می‌دهند که همچنان مردم معتقدند که نهادهای امنیت‌ساز، مانند نیروی انتظامی بیشترین نقش و مسئولیت را در ایجاد آموزش امنیت عمومی برعهده دارند. با این حال، با وجود مؤثر بودن سایر نهادها در ایجاد امنیت، اما از دیدگاه شهروندان نهادهایی که به نظر می‌رسد در این مساله نقش آگاهی بخشی و ارشادی را بازی می‌کنند، در این زمینه دستاورد قابل توجهی نداشته که می‌تواند ناشی از در اولویت نبودن این مساله در برنامه‌های آن‌ها باشد.

نتایج آزمون همبستگی میان مؤلفه‌های مورد بررسی در پژوهش، نشان دادند که همبستگی مؤلفه امنیت اخلاقی، امنیت مالی و امنیت جانی با امنیت عمومی، مثبت معنادار و بسیار قوی است. در این بین بیشترین همبستگی با امنیت عمومی مربوط به مؤلفه امنیت اخلاقی است. همچنین همبستگی نقش دولت با امنیت عمومی معنادار،

مثبت و ضعیف ارزیابی می‌گردد. نتایج همبستگی نشان می‌دهند که توجه به امنیت اخلاقی باعث بالا رفتن ضریب امنیت عمومی شهروندان می‌شود.

نتایج آزمون رگرسیون همزمان در مورد مؤلفه‌های پیش‌بین امنیت عمومی شهر کرمان نشان داد که بیشترین سهم را در این بین مؤلفه امنیت اخلاقی دارد. همچنین مؤلفه‌های مالی و امنیت جانی در رتبه‌های بعدی از نظر پیش‌بینی‌کنندگی امنیت عمومی شهروندان کرمان دارند. بر این اساس به نظر می‌رسد که هرچه میزان امنیت اخلاقی در شهر افزایش یابد، بیش از دو مؤلفه دیگر یعنی، مالی و جانی، می‌تواند باعث افزایش ضریب امنیت عمومی گردد.

پیشنهادهایی برای بهبود وضعیت امنیت عمومی شهر کرمان

براساس نتایج پژوهش پیشنهاد می‌گردد جهت بهبود وضع امنیت عمومی شهروندان کرمانی به موارد زیر توجه ویژه گردد:

- بهره‌گیری از ظرفیت‌های غیر دولتی برای ارتقای سطح امنیت عمومی به‌ویژه در حوزه امنیت مالی، مانند افراد معتمد در محل، مساجد و نهادهای مذهبی؛
- طراحی طرح جامع امنیتی شهر با همکاری تمامی نهادهای ایجادکننده و آموزش دهنده امنیت که نتایج این پژوهش نشان داد با وجود ارزیابی آنان به عنوان سازمان‌هایی تقریباً امنیت‌ساز، اما موفقیت کمی در این زمینه داشته‌اند (شورای شهر، نهادهای دینی، شورای تأمین و مراکز دانشگاهی).
- در راستای توجه به امنیت اخلاقی، زمینه‌های رشد مصادیق این مؤلفه در شهر فراهم آمده و زمینه‌های موجود تقویت شوند.
- مقایسه یافته‌های این پژوهش در بعد امنیت عمومی، با سایر کلان شهرهای کشور در قالب طراحی و اجرای طرح‌های پژوهشی کلان‌تر، می‌تواند جایگاه امنیت عمومی شهر کرمان را مشخص‌تر ساخته و نسبت به رفع فاصله‌های احتمالی با دیگر شهرها در زمینه مؤلفه‌های امنیت عمومی اقدام شده و برنامه‌ریزی بیشتری صورت پذیرد.

منابع

- ابراهیمی مقدمیان، محمود. (۱۳۸۷)؛ «بررسی میزان گرایش به انضباط اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن» فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ویژه هفته ناجا، شماره ۵ جدید، سال چهارم، شماره پنجم.
- چلبی، مسعود. (۱۳۷۸)؛ میزگرد «همبستگی ملی و وفاق اجتماعی» فصلنامه مطالعات ملی، شماره یک، پاییز.
- رفیع پور، فرامرز. (۱۳۸۶)؛ سرطان اجتماعی فساد، شرک سهامی انتشار، تهران.
- زاهدی، محمد. (۱۳۷۶)؛ توسعه و امنیت عمومی (دیدگاه نظری)، همایش توسعه و امنیت عمومی، جلد اول، وزارت کشور.
- زونیس، ماروین. (۱۳۸۷)؛ روانشناسی نخبگان سیاسی ایران، ترجمه پرویز صالحی و دیگران، چاپخش، تهران.
- ساعی، علی. (۱۳۷۶)؛ «نظم اجتماعی» همایش توسعه و امنیت عمومی، جلد اول، وزارت کشور، تهران.
- سریع القلم محمود. (۱۳۸۷)؛ فرهنگ سیاسی ایران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی، تهران.
- سلیمی، سید حسین. (۱۳۸۲)؛ «مطالعه تأثیر رفتار معلم بر نظم پذیری دانش آموزان در مدرسه» فصلنامه فن آوری‌های آموزشی شماره ۶، سال دوم، زمستان.
- صالحی، سید رضا. (بی نا) فصلنامه امنیت عمومی، ص ۵۴-۵۰.
- ضرغامی حاجب، مجید. (۱۳۸۸)؛ «بررسی عوامل واگرایی جوانان قم از هنجارها و تأثیر آن در احساس امنیت در جامعه» کارنامه یک دهه یافته‌های تحقیقات کاربردی دستگاه‌های اجرایی استان قم، انتشارات نسیم کوثر، قم.
- فرخجسته، هوشنگ. (۱۳۸۰)؛ بررسی تاریخی ایستارها و ذهنیت‌ها در ایران و ارتباط آن‌ها با امنیت عمومی، همایش امنیت ملی و وحدت ملی، وزارت کشور، تهران.
- کردلو، منیره. (۱۳۸۷)؛ «احساس امنیت و مشارکت عمومی دانش آموزان» فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ویژه هفته ناجا، شماره ۵ جدید، سال چهارم، شماره پنجم.
- میرزاحسینی، حسن. (۱۳۸۲)؛ بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی بانوان استان قم، استانداری قم، دفتر آموزش و پژوهش.
- میرزاحسینی، حسن. (۱۳۸۲)؛ بررسی کیفیت زندگی شهروندان قم، استانداری قم، دفتر آموزش و پژوهش.
- ملایی، کامبیز. (۱۳۸۷)؛ «خرده فرهنگ‌های محلی و انضباط اجتماعی (شهر سنندج)» فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ویژه هفته ناجا، شماره ۵ جدید، سال چهارم، شماره پنجم.
- معین آبادی، حسین. (۱۳۸۶)؛ توسعه سیاسی و نگرش نخبگان سیاسی ایران ۱۳۸۶-۱۳۵۷، پایان نامه دکتری، دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه شهید بهشتی.

